

Speciallærere:

Vi skal holde op med at tale om ADHD-børn

Af: [Henrik Stanek](#) Folkeskolen, 18.12.2009

Diagnosen ADHD er alvorlig, fordi den giver børnene en identitet som syge for resten af livet og let fører til behandling med medicin, mener Kristian Thorup. Som speciallærer arbejder han på at gøre børnene til aktører i deres eget liv.

Kristian Thorup er lærer på Lindevangskolen på Frederiksberg, hvor han har et halvt skema i en normal klasse og den anden halvdel i en specialklasse med elever i 2. klasse. Næsten alle er diagnosticeret med ADHD, og det er hans erfaring, at mange lærere føler har berøringsangst over for diagnosen. Men lærere har pligt til at forholde sig til problematikken, mener han.

"Formelt står børnepsykiaterne for at diagnosticere børnene, men det begynder med, at en lærer siger, at den dreng ikke kan være i klassen, og så indstiller hun ham til skolepsykolog", siger Kristian Thorup.

Bivirkningen ved at diagnosticere børn er, at man stigmatiserer dem med en beskrivelse af deres adfærd som en sygdom, mener han. Derfor forsøger han at rejse en debat om synet på ADHD.

"Ved at reducere børn til ADHD-børn gør man diagnosen og medicinen til deres identitet. Vi møder eleverne med diagnosen i bagehovedet og ser deres symptomer i alt, hvad de foretager sig. Mange af børnene lærer ikke at leve med sig selv, som de er, men med dæmpende medicin i blodet", siger Kristian Thorup.

Vi skal væk fra behandlingssystemet

Den moderne hjerneforskning viser, at menneskets plastiske hjerne udvikler sig i kraft af et samspil med vores omgivelser.

"Det er helt afgørende hvordan vi forstår barnet: Om det er i vanskeligheder eller med vanskeligheder. Det kan godt være, at barnet ikke kan gøre for det, men måske kan han gøre noget ved det. Derfor skal vi bevæge os væk fra det støtte- og behandlingssystem, vi har i Danmark, og hen i mod et udviklingssystem", siger Kristian Thorup.

Han peger på, at man i Danmark har et naturvidenskabeligt menneskesyn, mens andre vesteuropæiske lande beskriver ADHD som en adfærdsvanskelighed. Så mens vi behandler med medicin, bruger andre i høj grad familierterapi og psykologstøtte.

Børnene skal mødes med ægte interesse

Selv tager Kristian Thorup udgangspunkt i et bio-psyko-socialt menneskesyn. Biologi, fordi alt kan måles i hjernen. Psykologi, fordi hjernen udvikles fra fødslen og fremover. Socialt, fordi mennesket udvikler sig i samspil med sine omgivelser. Hvert barn har med andre ord sin historie.

"Når diagnose og medicin er blevet så populære, skyldes det netop, at årsagerne til ADHD er komplekse, og så kommer der endelig en enkel forklaring: Medicinen virker! Lærerne får rolige børn, lægerne får behandlet nogle flere, forældrene får papir på, hvad der er galt, og børnene får at vide, at det ikke er deres skyld. Alle er tilfredse, og systemet buldrer derudad".

Men så længe børnene opfatter sig ADHD-børn, udvikler de sig ikke, påpeger Kristian Thorup.

"I stedet har børnene brug for struktur og ægte interesse for, hvad de vil, og det skal udbredes til alle deres relationer. Struktur sikrer, at barnet ikke bliver stresset hele tiden, og når barnet føler sig trygt, kan man gøre ham til aktør i sin egen udvikling".

Hvis barnet er udadreagerende, kan man arbejde med, at han har en trold inden i sig. Han kan give trolden et navn og lære at bestemme over den.

"Man skal tale om problemet som et problem og ikke om barnet som problemet. Adfærden er symptomets synlige manifestation, og det er den vi skal ændre på", siger Kristian Thorup.

Skak lærer eleverne at tænke, før de handler

På Lindevangskolen har Kristian Thorup elever, der har papir på, at de ikke kan koncentrere sig. Det kan de dog sagtens, hvis man finder noget, der interesserer dem.

"Jeg spiller skoleskak med mine elever. Her skal de tænke, før de handler, og det er præcis det, der står i deres papirer, at de ikke kan. Selvfølgelig havde nogle svært ved at sidde stille i begyndelsen, men fordi spillet giver mening for dem, fandt de ud af at sidde stille og fokusere på spillet", fortæller han.

Eleverne har også problemer med empatien og med at finde ud af, hvad andre tænker om dem. Også til den problematik egner skoleskak sig.

"De skal hele tiden tænke over, hvordan modspilleren vil rykke næste gang, og så kan de blive overraskede, fordi han rykker en helt anden brik, end de havde forestillet sig. Det lærer børnene meget af. De tror ikke, at de magter at deltage i det sociale spil, og de kan ikke lide at bede om hjælp, men skak er en individuel indgang til fællesskabet".

Signalkort sætter en stopper for megen skældud

I specialklasserækken på Lindevangskolen er der to voksne i hver klasse med seks-otte elever. I Kristian Thorups 2. klasse begynder dagen med et morgenmøde, hvor alle fortæller om deres bedste oplevelse dagen forinden, så det positive kommer ud i fokus.

Ud over et fælles bord har eleverne deres egne 'kontorer', men de vælger aldrig selv at sidde der. Men alle har områder, de arbejder på at blive bedre til, og alle har et signalkort, der er grønt på den ene side og rødt på den anden.

"En elev skal måske lære at lade være med at afbryde eller slå. Hvis han overtræder reglen, får han det røde kort og skal gå til sit kontor. Når han kan sætte ord på, hvad der gik galt, kan han komme tilbage til bordet. På den måde undgår vi megen skældud, og eleverne lærer at reflektere over deres handlinger og bliver dermed i højere grad ansvarlige for deres eget liv", siger Kristian Thorup.

Forældrene bruger også kortet derhjemme.

"I begyndelsen kunne det tage en time, inden en elev kunne sætte ord på, hvorfor han slog eller afbrød, men de bliver bedre og bedre til det. Vi gør børnene til aktører for deres egen udvikling".

Man går ikke galt i byen med ægte interesse

Det er Kristian Thorups fornemmelse, at man mange steder holder møde om børnene, uden de selv er med. Men børnene kan godt håndtere at deltage i møderne.

"Man skal selvfølgelig holde sig fra diagnose-sprog og i stedet tale om elevernes drømme: Hvor vil de hen, og hvad skal vi så arbejde med? Børnene ønsker ikke at være diagnose-børn, og hvis de selv kunne vælge, ville de vel helst kunne fungere uden medicin. Hvis man viser børnene ægte interesse, går man ikke galt i byen", siger Kristian Thorup.

<http://www.folkeskolen.dk/ObjectShow.aspx?ObjectId=60606>